

Kritik mot en rådman vid Göteborgs tingsrätt för att han inte tillät teckenspråkstolkning för åhörare vid en huvudförhandling

AA framförde i en anmälan klagomål mot rådmannen BB vid Göteborgs tingsrätt och uppgav därvid i huvudsak följande. Han arbetar som teckenspråklärare. I hans arbete ingår bl.a. undervisning i rättstolkning för teckenspråkstolkare. I slutet av oktober 2008 följde han och hans elever – från en plats långt bak i rättegångssalen – en huvudförhandling i ett brottmål vid Göteborgs tingsrätt i syfte att öva tolkning. När de började tolka blev de plötsligt uppmanade av BB, som var rättens ordförande, att sluta tolka eftersom det störde rättegången. De satte sig då på golvet mellan bänkraderna och fortsatte tolka vilket kändes både obehagligt och kränkande.

Muntliga upplysningar inhämtades från BB, se bifogade tjänsteanteckning.

Jag har inte funnit tillräcklig anledning att begära ett yttrande från tingsrätten, men det som kommit fram föranleder följande uttalande från min sida.

Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och motverka diskriminering av människor på grund av bl.a. funktionshinder (1 kap. 2 § regeringsformen).

En förhandling vid domstol ska som huvudregel vara offentlig, 5 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken (RB). Detta innebär bl.a. att var och en har rätt att vara närvarande vid förhandlingen som åhörare. Vidare gäller att en förhandling i domstol ska vara muntlig, se 43 kap. 5 § och 46 kap. 5 § RB.

Det sistnämnda innebär, för att rättigheten att vara närvarande vid en förhandling som åhörare ska ha något värde och egentligt innehåll för den som är beroende av teckenspråk för sin kommunikation, att det måste vara möjligt för denne att få medta en teckenspråkstolk till förhandlingen. Därmed inte sagt att domstolen är skyldig att tillhandahålla teckenspråkstolkning eller annan tolkning till åhörare.

Det ankommer på rättens ordförande att upprätthålla ordningen vid rättens sammanträden och att meddela de ordningsregler som behövs. Ordföranden får utvisa den som stör förhandlingen eller på annat sätt uppträder otillbörligt, 5 kap. 9 § första stycket RB. Det går naturligtvis inte att generellt ange vad som är ett ordningsstörande eller otillbörligt beteende i rättssalen. Av bl.a. rättssäkerhetsskäl är det dock viktigt att det inte förekommer något som stör eller distraherar rätten, parterna eller vittnen och andra förhörspersoner. Av den anledningen kan det t.ex. vara befogat att ingripa om åhörare samtalar med varandra eller i telefon och jag kan inte utesluta att ett ingripande någon gång kan behöva ske om det på åhörarplats förekommer muntlig tolkning till annat språk.

I förevarande fall har BB uppgett att det var teckenspråkstolkarnas yviga gester som utgjorde det störande momentet för honom och – som han upplevde det – nämndemännen. Det är givetvis svårt för mig, som inte befann mig på plats, att ha någon bestämd uppfattning om i vilken utsträckning tolkningen kan ha ”stört” rätten, men jag vill ändå framhålla att jag har mycket svårt att inse att ett ingripande från rättens ordförande i syfte att avbryta teckenspråkstolkning på åhörarplats alls kan vara motiverat. Om omständigheterna ändå var sådana att BB och övriga ledamöter av rätten med fog kände sig störda av tolkningen borde BB givetvis, som han själv också i efterhand har ansett, ha berett de berörda personerna tillfälle att följa förhandlingen från en annan plats i salen där tolkningen inte störde rätten eller någon annan.

BB förtjänar således kritik för det sätt på vilket han hanterade den uppkomna situationen.

Ärendet avslutas.

TJÄNSTEANTECKNING

Vid telefonkontakt med rådmannen BB framkommer följande. Det är riktigt att han vid en huvudförhandling sade till två teckenspråkstolkare att sluta tolka. Anledningen till att han gjorde det var att han upplevde det som störande såväl för honom som för nämndemännen. Det var ganska yviga gester och han uppfattade det som att det var händer i luften överallt när han blickade ut mot rättssalen. Om han i förväg hade fått veta att det skulle teckenspråkstolkas hade han sett till så att det hade skett på annan, mindre störande, plats. Så här i efterhand anser han att det hade varit bättre om han hade bett tolkarna att flytta på sig till en sådan plats än att säga åt dem att upphöra med tolkningen. Han samtalade med tolkarna efter förhandlingen och fick då intrycket att de hade rätt ut det hela.